

Emlékezés a schlotwiesei átmeneti táborra

A fából ácsolt barakkok nyers szagát érzi meg elsőnek az a látogató, aki a Baden-Württembergi Történelmi Intézet és a Dunai Svábok Történelmi Intézetének közös kiállítására lép be: a *zuffenhauseni Schlotwiese tábor emléktárlatára* (amely október 22-én nyílt és december 3-ig tekinthető meg).

A kiállítás címe: „*Idegen haza. A schlotwiesei tábor 1945 után*”. Tábor mint haza? A kiállítás rendezői a megidézett kor számos tanúját faggatták ki. Némelyek azt állították, hogy a lágerben töltött átmeneti időt valóban úgy élték át, mint megérkezést „az új hazába”. Ezek a bevándorlók ötven évvel ezelőtt érkeztek ezekbe a barakkokba. Eredetileg Németországból Jugoszláviába, Magyarországra és Horvátországba kivándorolt németek voltak, akik 1945 után visszatértek Németországba – és éppenséggel a kiutasításukra vártak. Ez azonban nem következett be. Kezdetben ezt a mintegy 1200 németet Zuffenhausenben a korábbi náci kényszermunkatábor területén (1945 előtt: *Zwangsarbeiterlager Schlotwiese*) helyezték el – egy-egy barakkban legfeljebb húsz személyt –, később pedig letelepedési engedélyt kaptak.

A tárlaton egykori gyümölcsös rekeszek, fából ácsolt utazóládák emlékeztetnek azoknak az életfontosságú tárgyaknak a hevenyészett tartályaira, ame-

lyekben a bevándorlók a mindennapi élethez legszükségesebb holmijaikat tartották. Főzőedények, szerszámok, régi daloskönyvek és jegyzetfüzetek jelennek meg azokon az elsárgult fényképeken, amelyek az átmeneti tábor életét mutatják. Még focicsapat – „*1. FC Batschka*” – is alakult a lágerben. A stílszerűen ládából ácsolt kiállításon az egyik sportrajongó akkori focicipője is megtekinthető.

A kor tanúinak sok mesélőnivalójuk van. Minden egyes faladában, amelyek, akár a babaház vagy a horozható bábszínház, a nyitott oldalukkal fordulnak felénk és belülről vannak megvilágítva, a kiállítást rendező berlini művész, Peter Tucholski által felvett eredeti interjúk és magyarázatok szólalnak meg. Ilyenkor kiderül, mekkora jelentősége volt a bevándorlók életében némely horpadt lábasnak vagy fazéknak.

A kiállítás a következő két évben Németország más városaiba vándorol tovább, hogy a néma tárgyak és az érintett kortársak emlékezései révén bepillantást nyújtson az ötven évvel ezelőtti történelem egy homályos szegletébe.

**STUTTGARTER
NACHRICHTEN**

A 1995. október 23-i számából

A „*Codex Germanicus*” („*Német Könyv*”, készült a XVI. században Augsburg városában) paraszt-reneszánsz címlapja